

Romano hangos

10.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 12 • ČÍSLO 15 • VYŠLO 21. ZÁŘÍ 2010

zprávy

PRAHA – Ve středu 15. září vláda s definitivní platností odvolala z funkce vládního zmocněnce pro lidská práva Michaela Kocába. Jméno Kocábova nástupce není zatím známo.

PRAHA – Michael Kocáb při svém odchodu z funkce vládního zmocněnce pro lidská práva uspořádal prezentaci pro poradce premiéra Romana Jocha. Předstoupili jednotliví vedoucí oddělení a prokazovali, co se udělalo a s jakým úspěchem či neúspěchem se jejich práce setkala. Jednoho sezení se účastnil i redaktor RH Karel Holomek, v tomto případě jako poradce současného vládního zmocněnce. K. Holomek vyjádřil nespokojenost s tím, že se taková prezentace koná, považoval ji za zbytečnou a dehonestáční pro sekci lidských práv. Vyjádřil rovněž nespokojenost s vládní politikou a jejím omezováním agendy lidských práv. Žádného komentáře od Romana Jocha se nedočkal.

KOŠICE – Záchranáři služba převážela Roma do nemocnice. Když jim však při převozu zemřel, vrátili se a složili ho ke schodům u domu, kde bydlel. Stalo se na košíckém sídlišti Luník, obývaném převážně Romy. Záchranáři ani nezaklepali na ženu zemřelého. Tělo leželo na místě tři hodiny. „Pohodili ho tady jako psa!“ řekla jeho manželka. Rodina mrtvého hodlá podat trestní oznámení.

PRAHA – Nyní už bývalý vládní zmocněnec pro lidská práva Michael Kocáb vyhláší opět soutěž Gypsy spirit. Tradice zahájená v minulém roce tak bude přece jen zachována. (www.romea.cz, kh)

Přehlídka talentu a umu v brněnském MRK

Návštěvníci Muzea romské kultury v Brně měli od 6. do 10. září možnost shlédnout na veřejném sympoziu při tvorbě romské sochaře Boženu Přikrylovou, Jozefa Branda, Ivana Šarkózyho (na snímku vlevo), Ivana Berkýho-Dušíka (uprostřed) a Stanislava Kejvala (jeho dílo viz foto vpravo). Rozhovory s nimi budeme postupně přinášet v Romano hangos.

Foto: MRK, Lenka Grossmannová

Chystají se obecní volby, ale většinu stran Romové nezajímají

BRNO – V polovině října se uskuteční komunální volby. Brňané v nich zvolí své zástupce na další čtyři roky.

Občanské sdružení IQ Roma servis přes deset let poskytuje v Brně poradenské a vzdělávací aktivity. Po prostudování volebních programů stran, které se o přízeň voličů v Brně ucházejí, jsme se ob-

rátili na jejich kandidáty s konkrétními dotazy.

Zajímalo nás, jak budou řešit problémy, bezprostředně se týkající voličů, kteří využívají našich služeb.

Všechny kandidující politické strany a hnutí jsme 9. září oslovili s šesti otázkami, do 20. září nám došly odpovědi pouze od dvou – od Strany zelených (SZ) a České pi-

rátské strany (ČPS). Ostatní strany nereagovaly nijak, ani odpověďmi, ani vyjádřením, že odpovědět zájem nemají.

Následující přehled postojů je tedy stručným výtahem odpovědí dvou stran, které projevíly zájem přiblížit své politické vize a postoje podrobně. Doslovný přepis odpo-

Pokračování na str. 3

z obsahu

Co si myslí váš kandidát

Karel Holomek o Romanu Jochovi
strana 3

Jaký má být zastupitel?

Anketa odhalila nedůvěru k obecním politikům

strana 4, 5

Rapeři tam v Karvině

Chang, Danny, Pavel Baar, Ruman
strana 6

Karel Holomek: Chci změnit praktiky radnice Brno-sever

V nadcházejících obecních volbách se uchází o hlasy voličů také Karel Holomek, vydavatel a redaktor Romano hangos. Kandiduje do zastupitelstva

městské části Brno-sever, v níž se nachází rozsáhlá čtvrť osídlená Romy, na volební listině Strany zelených.

Proč letos kandiduješ?

Nemám na vybranou. Celá léta se pokouším, aby radnice Brno-sever, naproti níž stojí kanceláře našeho Společenství Romů na Moravě, změnila svoji krutou politiku vůči sociálně nejníže postaveným občanům. A to hlavně v bytové politice. Marne! Osazenstvo radnice, počínaje starostou, přes šéfkou bytového odboru, je silně zaměřeno vůči Romům. Naše návrhy na spolupráci nebyly nikdy vyslyšeny. Proto jsem dospěl k názoru, že jako případný zastupitel budu mít lepší šanci věci ovlivňovat.

No a proč zrovna na kandidátce zelených?

Mám k tomu dva důvody: zelení, ať už ve vysoké politice nebo i v té komunální, nejsou spojeni s žádnou aférou, kterou by svoji pověst poškodili. To mi dost imponuje. Je tu i racionální důvod: zelení jsou jedini, kteří byli ochotni přijmout na svoji kandidátku Roma. To u jiných stran, jak je vidět, nelze očekávat.

Viděl jsem na webu, že tě dali na páté místo. Není to degradující při tvém věku i při celkem velké popularitě, kterou máš na veřejnosti?

Není. Jde ještě o volitelné místo. Nejsem členem Strany zelených, a proto nemohu čekat, že bych se měl nacházet někde na čelném místě. V každém případě mě zástupci zelených bez okolků a ochotně přijali.

Zmínils, že nejsi členem Strany zelených. Mohl bys vysvětlit, proč?

Během svého působení v Poslanecké sněmovně a ve vládě se zelení dopustili několika fatálních chyb. Přiznávám, že jsem těžko snášel jejich poslankyně Zubovou a Jakoubkovou, které tu stranu zcela zprofanovaly.

Neobratná byla rovněž jejich taktika při odvolávání vlastních ministrů ve vládě. Tím jen umožnili nástup dalších ministrů, kteří věci ještě více „pohnojili“. Viz třeba nebláhá ministryně životního prostředí Ruth Bízková a podobně. Je to navíc určitá ostražitost, která mi brání se víc angažovat uvnitř strany samé.

A pochopitelně je zde i můj věk. Program zelených mi ovšem plně vyhovuje. Charakterizoval bych ho jako trvale udržitelný rozvoj, niko-

liv pouze v přírodě, nýbrž také ve společnosti.

Myslíš si, že nakonec uspěješ?

Docela ano. V této volební lokalitě je velká síla Romů a doufám, že tentokrát volit půjdou. Snad rozumně posoudí, kdo to s nimi myslí upřímně. Mám čisté svědomí, pokud jde o náš přístup právě vůči nim. Tím naším přístupem myslím práci našich terénačků, tedy terénních sociálních pracovníků, které jim s praktickými záležitostmi velmi pomáhají. Ani naše Romano hangos se nemá za co stydět. Jsou to určitě dnes už profesionálně dělané noviny a jediné takového druhu v celé republice, které dělají rozumnou publicistiku, pravda, trochu více nakloněnou Romům. Ale to se snad dá zdůvodnit.

Ptal se Gejza Horváth

zaznamenali jsme

BRNO, PRAHA – Nově zvolený ombudsman Pavel Varvařovský, bývalý ústavní soudce, v pondělí 13. září složil slib do rukou předsedkyně Sněmovny Miroslavy Němcové. Tím se oficiálně ujal úřadu. Chce navázat na práci svého předchůdce Otakara Motejla a dotáhnout do konce všechnu Motejlovu nedokončenou práci.

HAVANA – Kubánský komunistický vůdce Fidel Castro prohlásil během svého veřejného projevu, že vyhoštění Romové z Francie jsou obětí jiného druhu rasového holocaustu. Francie se ohradila proti výrokům bývalého kubánského diktátora s poznámkou, že je ironií, když se zrovna Castro zajímá o lidská práva.

BRUSEL – Evropská komisařka pro spravedlnost Viviane Redingová se v úterý 14. září rozlítla a prohlásila: „*Dochází mi už trpělivost. Co je moc, to je moc!*“ Tak zhodnotila postup francouzských úřadů vůči Romům. Doplnila: „*Lidé jsou vyhošťováni z členského státu Unie jen pro příslušnost k jiné etnické skupině.*“

VÍTKOV – Hlavní líčení se čtyřmi vítkovskými žháři se chýlí ke konci. Soud vyslechl posledního svědka a seznámil se s aktuálním stavem popálené Natálky. Také se pokusil vyslechnout svědka, který na stopu žhářů policisty navedl, ovšem stále odmítá vypovídat z obavy o svůj život. Jde o dobrovolného hasiče z Otice na Opavsku. Odmítl vypovídat i tentokrát.

PRAHA – Česko se propadlo v konkurenceschopnosti. Spolu s Estonskem zaujímá 33. místo mezi zeměmi střední a východní Evropy. Loni byla ČR na 31. místě. Dobře je hodnoceno školství, rozvinutý trh se zbožím, služby a technologická zdatnost. Slabinou zůstávají instituce, kde je ČR hodnocena až na 72. místě. Tím je míněna nedůvěra veřejnosti v politiky, klientelismus a netransparentnost vládních rozhodnutí. Na prvních místech je Švýcarsko, Švédsko, Singapur a USA.

BÍLINA – Tři sourozenci v Bílině na Teplicku si prošli děsivým týráním od svých rodičů Lubomíra a Květy Dunkových. Dětem se říkalo Vlčí děti. Rodiče je zavírali do tmavé komory, kde byly nuceny trávit dlouhé hodiny. Nejstarší z chlapců neuměl ve čtyřech letech mluvit, jen vrčel a vydával skřeky. Děti neuměly jíst z talířů. Otec byl odsouzen k pěti letům a matka ke 2,5 letům nepodmíněného trestu za týrání a ohrožování mravní výchovy.

LILLE, BRUSEL – Stačí udělat dva kroky přes hranici mezi Francií a Belgií a další tři měsíce mohou mít Romové z Rumunska ve Francii klid. Absurditu vládní politiky proti Romům tak chtěli ukázat dva francouzští právníci, experti na práva cizinců. Tři rumunští Romové dle jejich rady přešli hranici ve městě Armentieres, prošli se kolem celnice v Belgii a vrátili se zpět pod dohledem soudních vykonavatelů. Stačí tedy uposlechnout příkazu opustit území jen na chvíli a tím se tento příkaz stává neplatný. Návrat je možný. Tamní prefektury již několikrát prohrály u správního soudu rozhodnutí o vystěhování Romů.

BRNO – Prvních pět rodin přišlo o sociální dávky proto, že jejich děti nechodily do školy. Peníze jim začal strhávat magistrát. Za tento přístup bojovala radnice městské části Brno-střed, kde žije nejvíce problémových rodin. Situace byla už neudržitelná, řekl starosta městské části Brno-střed Libor Štáška (ODS). Oddělení sociálně-právní ochrany dětí mělo na stole již přes sto případů záškoláctví. Před čtyřmi roky začala podobný postup uplatňovat břeclavská radnice, s touto praxí však skončila, protože došlo ke změně zákona. Radnice tak potrestala dvanáct rodin. Dalibor Neděla, tajemník radnice, hodnotil tehdejší postup jako úspěch: „*Bylo to jako bič!*“ Rodina zvyklá na sociální dávky si už pak dala pozor, aby dítě do školy chodilo. (www.romea.cz, kh)

Kdy jste si myli ruce?

LIBEREC – Hygiena úzce souvisí se zdravím. Podle Krajské hygienické stanice v Liberci bývá Jablonec nad Nisou spojován s vysokým procentem výskytu infekčních onemocnění.

Prevence a osvěta jsou zde na místě. A tak jsme se v zařízení pro děti a mládež Khamoro rozhodli netradičním způsobem zahájit nový školní rok. Akce se konala v restauraci Country Saloon v Jungmannově ulici v Jablonci. Výchovně vzdělávací program pro celé rodiny navštívilo asi 200 návštěvníků – dětí, mládeže, rodičů a prarodičů z Jablonecka i Liberecka. O významu čistoty, hygieny, ale i důsledcích jejich nedodržování přednášela MUDr. Monika Hausenblasová, vedoucí protiepidemického oddělení územního pracoviště v Jablonci nad Nisou. V rámci programu předvedly děti a mládež kulturní pásmo,

s nímž vystoupily rovněž ve městě Jelení Hořa v Polsku.

O tom, jak některé sociální skupiny nedodržují hygienu, se dobře mluví, velký problém však představovalo zajištění prostor. Jsem velmi rád, že majitel zmíněné restaurace realizaci této akce umožnil a vše proběhlo bez problémů. Vždyť to neděláme pro sebe, ale pro celou společnost. Závěrem ke každému z vás: „*Kdy jste si dnes naposledy myli ruce?*“ **Dušan Kotlár**

Ředitel sdružení Romský život.

Slavnost města

NOVÝ JIČÍN – Slavnosti města mají v Novém Jičíně už dlouholetou tradici. Ani tento rok nebyl výjimkou. V sobotu 4. září se už od rána se na hlavním pódiu střídala různá vystoupení.

Začal městský dechový orchestr a tak zahájil městské trhy – řemesla, umění, kulinařské speciality... Novinku letošního vystoupení představovala dívčí hiphopová taneční skupina pod názvem Street dance. Předvedla prvky z hip hopu i diskotékového prostředí. Hned po nich se na pódiu vystřídalo již zkušenější seskupení čtyř nadaných sester, které si říkají Nebezpečný hip-hop dance. Na těchto slavnostech vystupují už třetím rokem. Název skupiny neklame, jejich tanec se vskutku zdá být nebezpečný. Všechny přítomné diváky klamaly tyto nadané holčiny svými těly a hlavně pohyby. Ovšem největší úspěch měla nejmladší členka Maruška. Její rychlé pohyby potěšily každého člověka. Je poznat, že se s tímto tanečním

nadáním narodila. Na pódiu se pak střídaly různé pěvecké i taneční formace, jako například Javorník, žáci tanečního oboru Základní umělecké školy, Bakchus atd.

Hvězdou večera byla nestárnoucí legenda Petra Janů a Golem. I přesto, že počasí zábavě příliš ne-

přálo, bylo chladno a občas i pršelo, měli lidé výdrž a dočkali se. Po desáté hodině večer vypukl nádherný ohňostroj, který rozžářil celý Nový Jičín. A jako třešnička na dortu tento večer ukončila známá slovenská kapela Horkýže Slíže.

Text a foto: Andrea Kačová

Le foreskeri slavnost'a

NOVÝ JIČÍN – Hin oda imar tradicija, hoj Jičinate ehin sako berš o slavnost'a le foroske. Aňi kada berš nahas aver. Sombatone 4. 9. 2010 imar tosarastar pes pro podium čerinkernas o manuša.

Gezdindas le foroskero orchestros a kaleha pes phundrade o foreskere tarhi – řemesla, džanibena, o špecijaliti... Nevo andro kada berš has džuvľikaňi skupina, so khelel hiphop a vičinel pes Street dance. Sikhade sar pes khelel hip hop, he sar pes khelel pro diskoteki. Mindžar pal lende avle pro podium

imar o achalardeder štar talentimen pheňa, so pes vičinen Nebezpečný hip-hop dance. Pre kale slavnost'a khelen imar trito berš. Sar phenel lengero nav, ta čačes pes del te phenel, hoj lengro kheliben hino nebezpečno. Savore manušen, so pre lende dikhenas, chochavenas kale džande džuvľora peskre teštenca he la čalavibnaha. Najbareder bacht has la najterneder la Maruška. Lakkre sigutne čalavibena guľarenas savore manušen. Džal te dičhol, hoj pes aleha talentoha uľilas. Palis pes pro podium prečhivkernas aver, so

khelenas abo giľavenas, o Javornikos, khelibno suboris ZUŠ, Bakchus...

Najbareder čerčeň has e bari legenda e Petra Janů he Golem. He avke, hoj avri has džungales, has šil he varekana delas he brišind, ta o manuša tosarastar ľikerde avri a doužarde pes. Pal o deš ori raťi vypukindas šukar slavnostno ohňostrojis, so rozlabardas calo foros o Nový Jičín. A sar čerešňička pre dorta kada rat kerďas agor e prindžard'i kapela pal o Serviko o Horkýže Slíže. **Andrea Kačová**

Romové také patří do Evropy

V případě tzv. *dobrovolného vycestování* rumunských Romů z Francie nešlo zas o tak velké překvapení. Mluvit se o něm začalo koncem července. Bezpečnost se v Evropě znovu stala heslem. Již od května 2008, kdy vzplanulo romské sídliště v Neapoli, bylo jasné, že násilí proti Romům v Evropě je opět na vzestupu. Jenže sotvakdo to chtěl vidět. Ani to, že např. v Itálii byly brány romským dětem otisky prstů, což bylo vysvětlováno jako „*akce v zájmu toho, aby školáci navštěvovali školu*“, jak tehdy vysvětloval italský ministr vnitra Maroni. Rádi se totiž díváme jinam, když jde o případy Romů: tak jako v Maďarsku, kde hořely domy od molotovových koktejlů, a Romové umírali. A také v České republice. V Bulharsku bylo ostatně jednomu novináři, který obdržel od nakladatelů novin ocenění roku jako mladý autor, odpuštěno, že v deníku Novinar pravidelně štvál proti Romům. „*Cikáni přicházejí jako vlci, rozmnožují se jako ovce*,“ psal.

Evropa nerada vidí, že v ní existují dvě kategorie občanů. Jedni se mohou těšit ze svobody pohybu. Pro ty ostatní, i když mají patřičné dokumenty a osvědčení, však tato svoboda neplatí. A to proto, že mají špatný původ. Ti Romové, které nyní Francie odsunuje, jsou sice občané Evropy, ale to se nepočítá. Když francouzský ministr vnitra Brice Hortefeux ohlásil, že do konce srpna má být odsunuto asi 700

Romů do Bulharska a Rumunska, a přitom zdůrazňoval, že se „*jedná o obvyklé vyhoštění na dobrovolném základě*“, zapomněl jedním dechem prohlásit, že odsunované osoby budou zaneseny do databáze, aby se zabránilo jejich návratu a tomu, že peněžní prémii obdrží vícekrát. Vypadá to bezelstně, ale skrývá to v sobě přesně to anticikánské sémě, které už léta víc a víc kličí. Dříve bylo zdůrazňováno, že Romové kradou slepice a prádlo z prádelních šňůr, dnes platí: Romové jsou nejen zloději, ale také podvodníci a přirozeně sociální příživníci.

Zatímco gipsy hudba je oblíbená a šíří se všude možné, divoce a ohnivě se na ní tančí, čelí autoři této hudby stále chudobě, vízovým zákonům a diskriminací. Paradox spočívá v tom, že ti, které v umění a kultuře kvůli jejich svobodě oslavujeme, zůstávají v reálném životě krajně nesvobodní a jsou připraveni o bezpečnost, v jejímž jménu se vyhošťování podniká.

A běda těm Romům, kteří nejsou občané EU, jako např. ti z Kosova, kam je také už několik měsíců víc a víc Romů vyhošťováno zpět. Přece ať jsou občany EU či ne, faktem je, že ti, kteří budou vyhoštěni zpět, mají jednu jistotu: absolutní nejistotu a skutečné ohrožení. Koho to zajímá? Kde jsou protesty, velké demonstrace a vyhlásování solidarity Neromů?

Začátkem srpna 2010 jedna anketa ukázala, že 79 % Francouzů

podporuje odstranění ilegálních romských sídlišť. V roce 2008 požadovalo podle jiné ankety 68 % Italů vyhoštění všech Romů z Itálie. Tři ze čtyř Evropanů nechtějí žádného Roma jako souseda. Odhlédneme-li od umění, hudby a jiných klišé, zajímají ti reální Romové, Sintí a toulaví Romové Evropu ne víc než špína.

Mezitím policie ve Francii pronikla brzo ráno do romských sídlišť a hnala lidi na ulici. A to uvnitř „nejcivilizovanější“ země Evropy. A není to naposledy, kdy osoby veřejného života stěžejí pozvedají hlasy ve prospěch těch, kteří byli již kdysi jako „Cikáni“ brzkého rána z příbytků hnáni do vyhlazovacích táborů. Pokud Evropská unie nenajde nové impulzy ve vztahu ke svým menšinám, dojde podle autora tohoto překladu zákonitě opět ke zlu.

Bohumil Řeřicha
Podle Die Presse.

Naši europoslanci opět zklamali

Evropský parlament 9. září vyzval Francii i jiné státy Evropské unie, aby okamžitě ukončily vyhošťování Romů.

Pro rezoluci hlasovalo 337 europoslanců ze 736 členného parlamentního tělesa, proti se jich ozvalo 245. Mezi těmi, kteří nedokázali rezoluci podpořit, zdrželi se hlasování, byli i čeští europoslanci, jmenovitě občanští demokraté.

Měl jsem příležitost zapojit se do debaty v rozhlase na Radiožurnálu o okolnostech vyhošťování Romů a dalších souvislostech. Zde jsem zaslechl i názor jednoho z europoslanců ODS a nyní už tedy vím, že důvodem bylo: „*Nic pořádně o té věci nevíme a nebudeme se plést do*

věcí jiné země, není to věc Evropy!“

Můj Bože! Takže europoslanci ODS nevědí nic o situaci Romů v ČR, ve vlastní zemi, nevědí nic o mimořádně kritickém a ostrém vyjádření našeho ministra zahraničí Schwarzenberga. Nedošlo jim, že rezoluce se týká právem i ČR. I ta vyhošťuje Romy, občany EU, tentokrát původem ze Slovenska (viz případ Janova). Nic nevědí ani o evropském projektu Dekády romské inkluze, který má za účel integraci Romů do společnosti jednotlivých zemí, a je tedy věcí výsostně evropskou. ČR dokonce letos Dekádě předsedá. Hanba!

Nezbývá mi než připomenout, že takto hanebně se naši europoslanci

zachovali už při rezoluci Evropského parlamentu, který tehdy odsuzoval dehonestáční roli vepřína v Letech u Písku poblíž památníku zemřelých Romů. Tehdy byli vysloveně proti s poukazem, že nikdo odjinud nemá právo mluvit jim do jejich vnitřních věcí, byť by byly jakkoliv hanebné, dodávám já. Tehdy s poslanci ODS držela basu i KSČM.

Nezbývá mi než si povzdechnout: Jak můžeme dosáhnout nějaké kultivace společnosti, když máme takové „autority“ i v Evropském parlamentu, které pro třísku v oku nevidí do břevno, které je mlátí po hlavách!

Karel Holomek

Fejeton ostře protivládni

Michael Kocáb je velmi vstřícný člověk. Považte, že dal Romanu Jochovi naprosto neuvěřitelnou nabídku v rámci přetahování s premiérem o to, zda rezignovat na funkci vládního zmocněnce či nikoliv, a hlavně kdy.

Nabídka spočívala v tom, že novopečený poradce premiéra pro lidská práva měl být seznámen v průběhu jednoho pracovního dne s chodem úřadu zmocněnce a s jeho agendou. Kdo zažil protesty lidí z nevládních organizací proti poradci a všechny ty otevřené dopisy premiérovi (taky jsem se přičinil), nedovede si takové představování dost dobře představit. Není možné se domýšlet, že by nositel takových názorů, jakými proslul pan Joch, byl způsobilý k jejich změně.

To je přece ten, co řekl, vedle dalších verbálních skvostů, že nejlepším ochráncem lidských práv je Ústava a jen soudci stačí k její ochraně. Tak jaképak saky paky s nějakou sekcí lidských práv? Michael Kocáb v touze zachránit co se dá, tu nabídku učinil – a pan Joch přijel. Byl jsem u toho.

Je to hodný a způsobný člověk. Sedl si tiše na židli a čekal, až bude sekretářkou uveden. Já taky. Pan Joch mi byl představen, jak se sluší a patří, podal mi způsobně ruku. Přijal jsem tu pravici s kyselým úsměvem. Odmítnout nešlo a nebylo by to ani zdvořilé, no, vykroutit jsem se nemohl.

Při prezentaci práce přítomná ředitelka jednoho odboru sekce podrobně uváděla, co všechno se udě-

lalo a jakých úspěchů bylo dosaženo. Uvedla snaživě desítky a možná že i víc všelijakých aktivit možných i nemožných. Pan poradce si vše pečlivě psal a jeho tvář vyjadřovala soustředění a vcítění do problematiky. Na jeho tváři se neobjevil ani záchvěv. Nevěřil jsem svým očím. Prostě, dokonalý profil!

Měl jsem co dělat, já blbec, abych vyjádřil zdvořile výhrady vůči vládě a panu premiérovi osobně, pokud jde o zanedbávání podpory lidských práv nějakou agendou. V době úsporných opatření bude jen zbožným přáním dosáhnout ohleduplného dopadu těchto opatření na lidi bez existující a fungující sítě této agendy. Komentáře jsem se nedočkal. Tak jsem potichu odešel.

Karel Holomek

Budou volby, ale většinu stran Romové moc nezajímají

Dokončení ze str. 1
vědí je zveřejněn na www.iqrs.cz. Pokud i další strany v budoucnu zareagují, zveřejníme jejich názory na našich webových stránkách.

Otázky a odpovědi:

Nyní se zavádí model víceetupňového bydlení pro řešení krizové situace sociálně vyloučených rodin. Pro jeho uvedení do praxe je nutné zabezpečit dostatečnou kapacitu bytového fondu jak pro krizové bydlení, tak pro byty s doprovodným sociálním programem a následně standardní bydlení. Domníváte se, že je vhodné, aby se na zavádění tohoto modelu podílely všechny městské části (mj. otevřením svého bytového fondu pro tyto účely)?

Česká pirátská strana (ČPS) prosazuje privatizaci bytového fondu, jeho prodej současným nájemníkům: „... *co nejnížší cena v závislosti na délce pobytu, poskytování garancí, až splacení místo nájmu – byt zůstává do splacení majetkem obce.*“ Dále předání části bytů neziskovkám, které by byty spravovaly. Nájemníci by se nestěhovali mezi jednotlivými stupni, ale měnil by se status bytu. Městské části se dle ČPS samy musí rozhodnout, zda se zapojí. Byty by poskytovaly dobrovolně na základě garance ze strany neziskových organizací.

Strana zelených (SZ) je pro realizaci víceetupňového modelu, v současném volebním období se na jeho tvorbě i politici strany aktivně podíleli. Chtějí, aby systém zároveň postupně napomáhal „rozpouštění“

tzv. sociálně vyloučené zóny. SZ zdůrazňuje potřebu zapojení a spolupráce městských částí. Část bytů pro účely systému by vložilo přímo město Brno.

V Brně leží sociálně vyloučená lokalita (tzv. zóna IPRM). Máte konkrétní plán na dlouhodobé zlepšení situace v této oblasti?

Obě strany se shodují v názoru, že vedle projektů na opravu objektů je nutné zapojit i místní obyvatele, například veřejně prospěšnými pracemi atd. SZ zmiňuje nutnost spolupráce všech zapojených městských částí.

Zajímá nás váš názor na tzv. Dlouhou šanci, zaměřenou na řešení situace zadlužených rodin využívajících obecního bytového fondu.

ČPS vnímá iniciativu pozitivně, považuje ovšem za nutné kontroly jak se s prostředky nakládá.

SZ si vedle pozitivního vnímání záměru uvědomuje existující riziko rozpadu rodin a odebrání dětí. A obdobně jako u předchozí otázky zmiňuje: „...*je nutná spolupráce městských částí.*“

Jakým způsobem byste využívali veřejně prospěšných prací a institutu veřejné služby při zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných v rámci příspěvkových organizací města nebo dodavatelů služeb?

Obě strany chtějí rozšířit možnosti pro dlouhodobě nezaměstnané občany. SZ navrhuje vytváření sociálních firem, spadajících přímo pod město. ČPS by podporovala přímou iniciativu občanů, kteří by si práci

sami „vymýšleli“ při snaze o zvelebení místa svého bydliště a okolí. **Chtěli byste regulovat herny?**

ČSP by problém řešila na celostátní úrovni, a to větším zdaněním heren (s předpokladem, že tím jich ubude) a posílením osvěty mezi občany a především dětmi. SZ v současném volebním období prosadila zákazy heren u školských zařízení a chce rozšířit seznam ulic, na kterých jsou herny zakázány. Zároveň chce kontrolovat, zdali nehrají nezletilí a lidé na sociálních dávkách. Uvědomují si i nutnost řešení tzv. videoloterijních terminálů a potřebu pomoci osobám závislým.

Do jaké míry by se mělo město zapojovat do oslav Mezinárodního dne Romů?

Obě strany podporují konání Mezinárodního dne Romů a uvítají i větší zapojení samotných Romů do pořádání.

Závěrem si dovolíme poděkovat zástupcům pirátů a zelených, že věnovali čas přípravě odpovědi na naše otázky, které jsou pro mnohé obyvatele města Brna stěžejní při rozhodování, zda jít k volbám a koho volit. Naši původní ambici – seznámit voliče s postoji všech stran se – bohužel naplnit nepodařilo. Snad tedy uvedené odpovědi a neúčast ostatních stran alespoň trochu pomohou občanům dosud nerozhodným při jejich volbě. Brněnským voličům přejeme rozhodování s rozmyslem, a městu Brnu, aby se mu pod vedením naší nové reprezentace dařilo dobře. **Wail Khazal**

Pracovník IQ Roma servis.

komentář

Komunální volby znamenají jistou šanci

KAREL HOLOMEK

Už brzy, v půlce října, nás čekají komunální volby do zastupitelstev obcí. Je všeobecně známo, že všechny rozhodující záležitosti občanů se řeší přímo na místě. Tedy na příslušné radnici obce nebo města. Politiku, kterou město uplatňuje vůči svým občanům v oblasti sociální, bytové, školské i v oblasti mezilidských vztahů, určují právě volení zastupitelé. Mnohokrát jsme tady v Romano hangos zmiňovali, že situace přinutila naše vládní činitele k úsporným opatřením. Tato opatření vždy, říkáme otevřeně, dopadají nejhůře právě na lidi, kteří na tom nejsou moc dobře i za časů hojnosti. Rovněž jsme zmínili, že vláda zaujímá nepřilíh přiznivé stanovisko, pokud jde o omezování agendy lidských práv. S nějakou vnímavostí a lidským přístupem se tak při zavádění úsporných opatření za dané situace nedá počítat.

Pak už zbývají jen obce, které mohou zmírňovat někdy i krutá opatření vůči svým občanům. Proto je nesmírně důležité, jaké zastupitele do obcí vyšlete a z jakých politických uskupení se budou rekrutovat. Všichni už také můžeme posoudit, jak se minulé osazenstvo radnic chovalo a jak splnilo očekávání občanů.

Proto voláme a vyzýváme všechny, zvláště pak Romy, o nichž je známo, že k volbám příliš nechodí: K volbám běžte a volte své kandidáty nebo aspoň ty, ke kterým máte důvěru! Je to vaše věc a věc lepšího postavení v životě. Argument, že to k ničemu nepovede, je lichý. Vždy se vyplatí angažovaně napravovat stav věcí. Nejt k volbám, vykašlat se na ně, je nejhorší možnou variantou. Pak už si nemůžete ani stěžovat, protože nemáte komu.

co na to naše právnička?

Jakými způsoby lze provádět exekuci?

Dalším přípustným způsobem exekuce pro uspokojení peněžité pohledávky oprávněného je exekuce příkázáním pohledávky povinného, kterou má vůči peněžnímu ústavu. Příkazat pohledávku povinného tak lze ohledně pohledávky z běžného, vkladového nebo jiného účtu vedeného v jakékoliv měně u peněžního ústavu působícího v tuzemsku, nestanoví-li zákon jinak. Ustanovení o příkázání pohledávky z účtu nelze použít, jestliže jde o vklady na vkladních knížkách a vkladních listech nebo o jiné formy vkladů. Na tomto místě je dobré si uvědomit, že příkazat lze jen pohledávku z účtu u peněžního ústavu, ale ne v ostatních případech vkladů u peněžního ústavu. Vzhledem k všeobecnému rozšíření účtů osob ať fyzických či korporací se však přesto jedná o zásadní a hojně frekventovaný způsob výkonu nebo exekuce, který představuje efektivní způsob uspokojení pohledávky.

V exekučním příkazu příkázáním pohledávky z účtu exekutor příkazuje peněžnímu ústavu, aby od okamžiku, kdy mu bude usnesení doručeno, z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství nevyplácel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládal. Exekuční příkaz o nařízení exekuce exekutor doručí oprávněnému, povinnému a peněžnímu ústavu. Peněžnímu ústavu do vlastních rukou (důvodem je odpovědnost peněžního ústavu za provedení srážek a potřeba vykázat doručení příkazu pro případ postihu peněžního ústavu za chybné provedení srážek). Povinnému nesmí být doručeno dříve než peněžnímu ústavu. Důvod je i v tomto případě nasnadě.

Bezprostředním důsledkem doručení exekučního příkazu peněžnímu ústavu je pak to, že povinný ztrácí okamžikem doručení exekučního příkazu právo vybírat peněžní prostředky ze svého účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství.

JUDr. Ludmila Krátká

Autorka je advokátka (AK Příkop 2a, Brno, e-mail: ludmila.kratka@seznam.cz, tel.: 731 479 587).

Evropský parlament kritizuje Francii

ŠTRASBURK – Evropský parlament vyzval 9. září Francii a další státy Evropské unie, aby okamžitě zastavily vyhošťování Romů. Pro rezoluci hlasovalo 337 europoslanců ze 736členného parlamentu, proti bylo 245. Mezi těmi, kteří rezoluci nepodpořili, byli i čeští europoslanci z ODS. Usnesení kritizuje EU za nedostatečné úsilí situaci Romů řešit. Europoslanci obvinili Evropskou komisi, která dohlíží na dodržování evropského práva, z toho, že není schopna jasně říci, zda Francie unijní normy porušuje či nikoliv. Komise zdůraznila, že všichni jednotlivci musí respektovat zákony a vlády zase lidská práva.

Naše redakce zase připomíná, že rezoluce se týká nejen Francie, ale i ČR, která rovněž vyhošťuje Romy.

(kh)

A máme tu další volby, volby komunální. Ptáme se proto:

Jak se ve vaší obci chovají místní politici v záležitostech tykajících se Romů? Zachováváte se podle toho i vy při volbách?

Ladislav Ferko

Nezaměstnaný, Brno.

Já nemám šanci získat byt, byť mi ho nepřidělí a nemám peníze na to, abych si ho koupil. Obecní úřad pro nás Romy nedělá nic, ani se nás nezastává. Vůbec se nesnaží pomoci s ničím, ba naopak ještě nás dostává do těžkých situací. Starosta je Čech, zastupitelstvo je české. Vypadá to tak, že občané české národnosti mají svoje zastoupení a my Romové nikoho. Kdyby na radnici seděli Romové, určitě by s námi nemohli točit tak, jak s náma točí. Všichni Romové musí jít volit a vybrat kandidáta, který bude hájit naše práva a naši důstojnost. Když nepůjdeme volit, tak zase budou u moci ti, kteří pro nás nic neudělali a neudělají. V komunálních volbách by měli kandidovat i Romové, aby si Češi s náma nemohli dělat co chtějí. Romskeho kandidáta by měli podpořit všichni Romové.

Dominik Žbánek

Vychovatel v Dětském domově Praha-Dolní Počernice.

Žiju a pracuji v městských částech, kde Romové nežijí, tudíž tam lokální politici nemusejí řešit nic, co by se týkalo romské problematiky. Ale všiml jsem si postojů předestírat před veřejností mýtus, že děti z dětského domova mohou za vše negativní, co se v místě děje. A to aniž by pro to byly konkrétní důkazy. Toto sociální nálepkování představuje první krok k vyčleňování marginálních skupin ze života společnosti. Ve svých důsledcích toto jednání vedlo a vede k obrovským tragediím. Ať to byly holocausty v dávné minulosti či novodobých dějinách nebo vyčleňování skupin obyvatelstva podle hlediska třídního původu po roce 1948 či podle jakýchkoli pochybných hodnot naší současnosti. Zastávce takových postojů samozřejmě volit nebudu.

Štefan Tišer

Předseda Sdružení Romů a národnostních menšin Plzeňského kraje (www.srnmpk.cz).

Hezký dobrý den všem čtenářům Romano hangos. Děkuji všem pracovníkům, že tento časopis je a bude, a že dává prostor všem romským organizacím, aby se vyjádřily k dění v ČR. Volby? Opět přinesou boje o hlasy, zase budou politici občanům slibovat, jak pomohou, jak se postarají... Dvacet let nám něco slibují a očekávají od Romů, že jim dopomohou k jejich postům. V našem bydlišti, v Plzni, je to jako všude jinde. Ale Romům bych doporučil, aby šli k volbám a volili ty, které znají osobně nebo z doslechu. Centrální volby vyhrála pravice, což přináší velký tlak na Romy ve všech odvětvích, hlavně co se týká bydlení a zaměstnání. Osobně bych byl rád, aby ve většině obcí vyhrála středolevice, protože ta má k romským občanům blíže. Přeji všem víru v lepší budoucnost.

Gábor Elvis

Zpěvák přerovské skupiny Imperio (www.imperio.estranky.cz).

Jsem z Přerova a bohužel si o politikách a politice v našem městě jen utvrzuji svoje špatné mínění. Ano, je pravda, že když je před volbami, tak býváme my Romové velice často najednou kontaktováni různými politiky a jejich stoupenci. Také je bohužel pravda, že naše hlasy jsou velice lehce k mání. Co k jejich zisku místním politikům stačí? Udělat romskou zábavu, dát tam něco malého k občerstvení a pár piv – to všechno samo sebou zdarma! Pak už stačí počkat, než pivo začne zabírat, a přednést svůj krátký projev, který je naplněn převážně sliby, co všechno se pro Romy udělá: samo sebou se na všechny tyhle sliby hned po volbách zapomene, oni vědí, jak na nás a bohužel to každé volby zabírá. Jsem z toho všeho znechucen, a proto volit raději vůbec nepůjdu! Navíc mne mrzí, že za tu dobu se u Romů vystřídal během voleb politici různých stran a ta reakce od nich je stále stejná, a od všech! Nic se v romské politice a problematice neděje.

(gh, pp)

Venclíka z ODS volit nebudeme

Žije se mi špatně, stejně tak i mnoha jiným Romům. Toto zavinily minulé vlády a tyká se to i dnešní vlády, to je pořád ODS. Rozkrádali, obchodovali a dnes to musíme zaplatit my, obyčejní lidé. Chtějí ubrat i z toho mála, co dostáváme. Už teď žijeme dost bídný život a když nám ještě uberou z podpory, tak už nebudeme stačit platit bydlení a životní náklady. V parlamentu, ve vládě ani na úřadech nemáme svoje zástupce – Romy, vždycky to je tak, že se o nás stará Čech. Jemu na nás nezáleží, on to dělá pro peníze. Nejvíce Romů by mělo být u policie, Češi zabíjejí Romy, organizují na ně trestné výpravy a vláda, soudy a média spekulují o tom, jestli to byl rasistický čin nebo ne.

Rodiče nás vychovali v tom, že nemusíme být vzdělání, že gádžové nás stejně nebudou chtít mezi sebe, že bude pro nás lepší, když budeme pracovat. Říkali to proto, že měli s gádžama špatné zkušenosti. Měli pravdu. Je zapotřebí změnit přístup Čechů k nám, abychom chodili po cestě bez strachu. Necítím se v této zemi svobodně, bojím se o svoje děti a o svou manželku. Bydlím tady na Bratislavské a starosta pro nás Romy nedělá nic. Proč bych ho volil? Blíží se komunální volby, a kdyby do nich kandidovali Romové, tak budu volit je. Je zapotřebí, aby všichni Romové o tom věděli, aby mohli dát svůj hlas našemu kandidátovi. Ten by se měl ale starat nejen o nás, ale i o gádže. Venclíka z ODS volit nebudeme.

Štefan Žiga, dělník, Brno.

Slovo Roma-politika má mít váhu

Politiku dělají všichni jen pro peníze a na lidi kašlou. Poznal jsem, že mi politika nepomůže, a proto celý život spoléhám jen sám na sebe. Celý život pracuji, v zaměstnání o mne stojí, věří mi a spoléhají na mě. Je to celé o tom, co člověk

umí, jak se chová, jaký je jeho přístup k práci, jak respektuje nadřazené. Není umění dostat se do práce, ale spíš v práci vydržet. Firmy nikomu nedávají peníze zadarmo, chceš peníze, tak si je vydělej. Češi nejsou tak špatní lidé, jak se o nich říká.

My Romové si to někdy kazíme sami, ale tady v Čechách nám to občas kazí i Romové, kteří sem přijdou ze Slovenska. Doma na Slovensku berou podpory a tady si chodí přivydělávat na černo. V práci se hádají, není na ně spoleh, pracovní povinnosti si neplní a peníze chtějí už dopředu. Někdy se nedivím, že nás gádžové hází do jednoho pytle, že nám nadávají a odkazují nás na romské organizace. Ale co tam? Jako by tady nebyly. Schůze nedělají, Romům neřeknou, co po nich chtějí, co pro ně můžou udě-

lat. S Romy je zapotřebí komunikovat, mnoho Romů nepracuje, vandruje po světě a romský problém každým rokem narůstá.

Městský úřad tady v Brně na Bratislavské ví, v jakých špatných podmínkách Romové žijí, ale nic proti tomu jaksi nedělá. Nemá o to asi velký zájem. Oni jen Romy sledují a poukazují na jejich špatné chování. Já je volit nebudu, ale kdyby kandidoval v komunálních volbách nějaký Rom, tak bych mu hlas dal. Ale musel by to být člověk, který by byl toho hoden. Jeho slovo by muselo mít váhu, jak pro nás tak pro Čechy. Musel by to být bojovník. Už je na čase, aby na úřadech seděli i Romové. Pokud tam nebudou, tak romská otázka se nezačne vůbec řešit.

Vladimír Horváth
Dělník, Brno.

Je na čase zbavit se strachu

Romský problém spočívá v tom, že Romové nemají práci, bydlení a jsou vylučováni ze společnosti. Mají špatné životní podmínky. Kdyby seděli na úřadech i Romové, rozuměli by Romům víc a podle toho by k nim i přistupovali. Rom do romského problému vidí, cítí ho, a proto by řešil otázku bydlení, zaměstnání, sociální politiku a politiku vůbec zodpovědně. Věřím tomu, že v pracovním kolektivu jako Rom by měl spoustu problémů. Ale pokud by to byl člověk vzdělaný, znalý zákonů, poměrů a měl dobrou ideu, určitě by to zvládl a Romům by hodně pomohl. Už je nutné, aby se Romové nacházeli ve vládě, v parlamentě, na úřadech, protože romský problém se skoro vůbec neřeší, naopak narůstá. Romové mají také právo na vývoj, na civiliza-

ci a na důstojný život. Mají právo na práci, vzdělání, na důstojné bydlení. Ale Romové mají i povinnosti a ty by měli důsledně plnit. Nexistuje jiné východisko.

Rok jsem si hledal práci, po telefonu jsem byl úspěšný, ale když mě viděli osobně, tak mi mnozí řekli, že Romy neberou, protože s nimi mají špatné zkušenosti, anebo místo bylo už obsazené. Já jsem pracovat jsem chtěl, ale oni nechtěli mě. Říkal jsem si, jak budu žít, co budu dělat. Osobně jsem si to prožil a poznal, co je zoufalství, beznaděj, obava a strach. Už je na čase, abychom s tím něco udělali. Máme právo volit a tím můžeme změnit a dokonce i řídit veřejnou politiku. Parlamentní volby jsme propásli, ale blíží se volby komunální, a proto by všichni Romové měli jít volit. Do-

zvěděl jsem se, že tady v Brně za Stranu zelených kandiduje Rom, svůj hlas mu dám a stejně tak by se měli zachovat i druzí Romové. To je příležitost, jak změnit věci a sám se na nich podílet.

Petr Oračko
Hudebník, Brno.

Chcete přispívat na naše anketní a tematické stránky?

Ozvěte se na pecinkapavel@seznam.cz nebo rhangos@volny.cz

Zastupitel má mít morální kredit

V této části Brno-sever bydlím osm měsíců, takže členy městského zastupitelstva moc neznám. Ale vím, jak se chovají obecní úřady k Romům všeobecně. Romové nemají práci, nemají kde bydlet, děti

jim berou do ústavů a oni k tomu jen přihlížejí a nic nedělají. Oni se na špatném životě Romu podílejí nejvíce.

Také je ovšem pravda, že Romové nejsou bez viny. Tak by se měli už uklidnit, protože Češi nás pak hází všechny do jednoho pytle. Mám pět dětí a stálá práce pro mě není, proto na všechno nestačím. Těžko se do práce dostávám, Romy zaměstnávat nechtějí. Minule jsem volal na jedno místo a řekli mi, že mají volno, ať přijdu. Když jsem tam přijel a viděli mě, tak místo už měli obsazené. Toto se děje se všemi Romy. Co to je? Je to diskriminace, rasismus nebo nenávisť? Kdo nám to vysvětlí? Kdo se nás zastane? V každém obecním i městském úřadě by měli sedět i Romové, aby

nás mohli zastupovat, jednat za nás a dohlížet na žádosti a stížnosti Romů. Nejvíce se to ovšem týká bydlení. Samozřejmě by to měli být vzdělání a chytrí Romové.

Ke komunálním volbám by měli Romové chodit a svůj hlas by měli dát jen těm, co mají ve svém programu pro menšiny. Nebo tomu kandidátovi, o kterém vědí, že se Romů zastane. Také je důležité vědět, jaký Rom by kandidoval a kdo to je. Měl by dát o sobě vědět, měl by si udělat svůj předvolební mítink a říct nám, co pro nás chce udělat. Měl by to být chytrý a vzdělaný člověk, který má o věcech přehled, a hlavně by to měl být člověk s čistým morálním kreditem.

Janko Čonka
Nezaměstnaný, Brno.

Romano Ľil

www.rnl.sk

Rómsky nový list

noviny Rómov na Slovensku

Kolikrát se nedivím, že nás tak moc nenávidí

Bydlím ve Valašském Meziříčí již třetím rokem. Funguje zde organizace Charita. Místním Romům se věnuje tak, že nabízí romským dětem a mládeži volnočasové aktivity, doučování a někteří Romové také využívají možnost bydlení pro matky s dětmi.

Čím bych se chtěla pochlubit, je centrum Avarde, které založil pan PhDr. Petr Tulia. Nabízí romským dětem různé kroužky, doučování, pořádá výlety a spoustu různých zábav. Děti do centra Avarde chodí moc rády.

Vrátím se ale k otázce, jak se místní politici chovají v záležitostech Romů.

Ríkám si totiž, proč by měli pro Romy něco dělat? V čem jsme jiní než ti ostatní? Každý má nárok na určité peněžní dávky, na vzdělání, na kroužky pro děti a mnoho dalšího. Proč by mělo být něco jen pro Romy, když se můžeme začlenit mezi ostatní? Nevidím v tom žádný problém. Má dcera chodila do

kroužku, kde byla jediná Romka. Já chodím na cvičení, kde jsem taky jediná Romka. Nejprve na nás koukali jako na přízrak, ale zvykli si, nemáme s nikým žádný problém. Poslední dobou se mi zdá, že někteří Romové očekávají pořád něco navíc, domáhají se kolikrát nemožného, a to křikem a nadávkami.

Mám Romy ráda, jsem jednou z nich, někdy mě ale opravdu vytáčí chování některých Romů. Jako příklad uvedu rodinu z Nového Boru, která demonstrovala za vodu a bydlení. Tato rodina neplatila nájem. Proč by jim město mělo odpouštět dluhy, proč se má město postarat, aby měli vodu nebo nové bydlení? Kdyby řádně platili nájem a služby, vodu by jim neodpojili. Jejich postoj jsem nepochopila. Nepůjdu se přece hádat, když jsem nesplnila to, co jsem měla.

Nebo jiný případ: Romové dostali bydlení, ale byty zdemolovali a potom chtěli opět nové bydlení, nadávali, že se tam nedá žít. Tak proč

ty byty zničili? Takhle se to nedělá. Proč mám dostávat něco zadarmo, když ostatní si to musí zaplatit. Protože jsem Romka? Ne, ať má každý stejná práva a povinnosti.

Dnes je velmi těžká doba, potraviny jsou drahé, bydlení taktéž, ale to první, co zaplatím, je nájem. Až poté jíme, oblékáme se atd. Vždy se musí zaplatit nájem. Opravdu nechápu lidi, kteří v noci s klidem spí, když nemají zaplacený nájem, ba i několik nájmů. Víím, že to někteří lidé takto dělají, píšu lidi, protože takto žijí jak Romové, tak i Češi. Ale do televize dají případ Romáků, kteří demonstrují za vodu a bydlení, a ukážou zničené bydlení Romáků, je to totiž zajímavější.

Chyby, které Romové dělají, jsou stejné jako chyby, které dělají Češi. Ale na nás je to víc vidět, proto se háže špína jen na nás. Když se odvysílá nějaký případ, kdy došlo k trestnému činu, který spáchal Čech, nikdy nebude tolik špatných ohlasů, jako kdyby ten samý trestný čin spá-

chal Rom. Pravidelně sleduji diskuse na internetu a mnohdy se nestačím divit, kolik lidí si najde čas, aby napsali svůj názor na něco, co se týká Romů. Potom se podívám na diskuse pod článkem, kdy matka (Neromka) zavraždí své dítě ze žárlivosti a počet názorů je minimální. Kdyby zněl titulék Romska matka... to byste se divili, kolik by přišlo názorů.

Proto bychom se měli chovat co nejlépe, žít řádným životem, aby neměli za co na nás neustále ukazovat. Samozřejmě nesouhlasím s tím, co někteří Češi dělají, že chtějí vzít zákon do vlastních rukou a ubližují Romům. To, co provedli malé Natálce, je něco tak hrozného, že se to nedá ani popsat, a je mnoho takových případů. Takto se nechovají ani zvířata. Ano, je zde opravdu velký rasismus, mnoho lidí nás nerozděluje na dobré a špatné, ale jen na ty „černé“.

Přesto se kolikrát nedivím, že nás tak moc nenávidí, když v televizi o Romech nevidíme nic jiného

než špatné věci. Víím, že spousta Romů žije klidným a spořádaným životem, moje rodina také tak žije, ale kvůli Romům, kteří neumí žít, žijeme se strachem, aby někdo neublížil nám nebo našim dětem.

Romové mají dnes tak špatnou pověst, že si velmi těžko hledají práci nebo bydlení. Ale pokud stále hledáme a nepolevíme, tak jednou budeme úspěšní a práci nebo bydlení najdeme. Nemůžeme po několika neúspěších složit ruce do klína a čekat. Ničeho se nedočkáme. Sama mám zkušenost, kdy jsem se musela přestěhovat do jiného města a narychlo sháněla bydlení. V každém telefonickém rozhovoru s majitelem bytu jsem řekla, že jsme Romové. Asi dvacetkrát jsem byla odmítnuta, vždy si našli nějakou výmluvu, aby nám byt neproňjali. Ale zkoušeli jsme to dál a povedlo se. Byt jsme našli.

Nesmíme se nechat odradit, ale jít dál, pořád zkoušet a to, co potřebujeme, najdeme. **Lajla Žigová**

Varekana pes načudal'nav, hoj amen o gadže narado dikhen

Andro Valašské Meziříčí bešav imar trito berš. Hin kade jekh organizacija e Charita, so perdal o Roma kerel oda, hoj le romane čhavorenca the romane ternenca keren všelijaka pasiji, keren lenca o ulohi, the varesave Roma odoj bešen andro khera vaš o daja le čhavenca.

Soha pes kamav te ašarel, hin o centrum Avarde, so kerđa o PhDr. Petr Tulia. Perdal o romane čhavore odoj hin všelijaka pasiji, šaj odoj keren o ulohi, phirkeren pro prindžardune droma u mek aver pasiji. O čhavore andro Avarde phirkeren igen rado.

Džav aľe pale kijo phučiben, so keren o politici andro tumaro foros perdal o Roma. Phenav peske, soske bi majinenas vareso perdal o Roma te kerel? Andre soste sam aver? Sako manuš lel ajse love, so leske patrinen, sako manuš pes šaj sikhľarel, sako šaj davkerel le čhavoren pro pasiji u mek aver so šaj keren. Soske majinel te avel vareso ča perdal o Roma, te šaj phiras maškar o aver nipi, soske majinas te ačhol palal? Na dikhav andr'oda nič namišto. Miri čhaj phirelas pre pasija, kaj has jekhoru romaňi čhajori. Me tiž phirav pre pasija, kaj som tiž jekhoru romaňi džuvľi. Peršes pre amende dikhenas sar pro řecuchi,

aľe sikhľile pre amende, nane amen řnikaha řnisavo namištiben.

Avka mange imar varesavo idejos avel pre god'i, hoj o Roma furt užaren vareso opral, varekana kamen oda, so na džal, u mek pašoda keren vika, rakinen.

Rado le Romen dikhav, perav tiž maškar lende, varekana man aľe čačes choľarel, sar pes varesave Roma ľikeren. Ta trebas e famil'ija andal o Nový Bor, so demonstrinelas vaš o paňi abo nevo kher. Kadi famil'ija na poťinelas o kher, soske lenge o foros majinel te prebačinel lengero kamišagos, soske pes majinel o foros te starinel, kaj len hin o paňi abo nevo bešiben? Te bi peske lačhes savoro poťinenas, o paňi bi lenge na zaačhavnas. Oda, sar pes kijo oda thode, varesar na achal'ľom.

Abo aver Roma, so chudle neve khera, aľe savoro odoj rozmarde u pal'is pale kamenas neve khera, kenas vika, hoj pes odoj na del te dživel, ta soske peske o khera rozmarde? Avka pes oda na kerel. Soske majinav vareso te chudel ča avka, te ole aver peske mušinen oda stejnako te poťinel. Vašoda, hoj som Romňi? Na, mi jel sakones savoro stejnako, sar oda, so amenge patrinel, ta oda, so mušinas te kerel.

Adadžives pharo idejos, o chaben dragano, o bešiben tiž, aľe oda, so peršes poťinav, hin o kher. Ča pal'is chas, uras pes u aver veci. Mindig pes mušinel te poťinel o kher. Čačes na achal'uvav ole nipen, so raťi mištes soven, te len nane poťimen o kher, vareko the vajkeci čhona. Džanav, hoj avka varesave nipi keren, irinav nipi, bo avka dživen sar o Roma ta o gadže. Aľe andre televiza dena feder le Romen, so keren vika vaš o paňi u vaš o bešiben, sikhavena o rozmarde khera, bo hin oda zaujimaveder.

O doša, so keren o Roma hine stejnake sar o doša, so keren o gadže. Aľe pre amende oda džal buter te dikhel, vašoda pes čhivel e

mel ča pre amende. Te hin andre televiza varesavo pripados, kana o gadžo kerđa varesavo nalačhipen, řigda na ela irinde ajci džungale lava, sar te bi oda stejnako kerďas o Rom.

Genkerav o diskusiji pro internet u kecivar pes na starčinav te čudal'inel, keci nipi peske arakhel o idejos, kaj ča te pisinen peskeri god'i pre oda, so kerđa o Rom. Pal'is dikhav pro diskusiji tel o pribehos, kana e daj (gadži) zamurdard'a peskere čhavores vašoda, hoj has thovuđuňi u andre diskusiji ča vajkeci nipi pisinde peskere lava. Te bi has aľe upral irindo Romaňi daj... oda bi pes čudal'inenas, keci nipi bi odoj pisinenas.

Vašoda pes majinas te ľikerel so nekfeder, te dživel lačhes, kaj len nane vaš soste pre amende ča te sikhavel. Čačipnaha na džav oleha, so varesave gadže keren, hoj len o zakonos andre peskere vasta u maren abo murdaren le Romen. Oda, so kerde la cikňa Natalkake, oda vareso ajso džungalo, hoj aňi našťi pisinav u ajse pripadi hin buter. Aňi o džvira nane ajse, sar jon.

He, hin kade baro nalačhipen kijo Roma, o nipi amen na len sar lačhe abo nalačhe nipi, aľe ča sar ole „kale nipi“.

Th'avka pes na čudal'nav, hoj amen avka narado dikhen, te andre televiza na sihhaven perdal o Roma řič aver, ča džungipena. Džanav, hoj but Roma dživen lačhe džživipnaha, me le romeha čhavenca tiž avka dživas, aľe vaš ole Roma, so na džanen lačhes te dživel, ta amen dživas andre dar, kaj vareko te na marel amen korkoren abo amare čhavoren.

Pal o Roma džan ajse džungale lava, hoj pes lenge phares rodel e buťi abo bešiben. Aľe te furt rodas u rodas, ta jekhvar pes oda podarinela u e buťi abo o bešiben arakhaha. Kana pes amenge vareso maj na podarinela, našťi thovas ča avka o vasta andro khoča. Řič pal amende na avela.

Me korkori mušind'om sigo te džal andro aver foros te bešel, ta arakhavas peske o kher. Sar vakeravas le manušeha, so delas o kher andro najmos, maj leske phend'om, hoj sam Roma. Maj bišvar mange phende, hoj na, mindig peske arakhle vareso, ča kaj mange lengero kher na den andro najmos. Aľe rodahas dureder u jekhvar pes oda podarind'a. O kher arakhľam.

Našminas pes te del, aľe te džal furt dureder u oda, so amenge kampel, arakhaha. **Laila Žigová**

Dotek romské hudby vyvolal nečekaný aplaus

NOVÝ JIČÍN – Projekt zvaný Dotek romské hudby tvoří pěti- ce sester Kačových.

Jde o členky hudebního a tanečního souboru Cikne čhave z Nového Jičína. Jejich činnost zahrnuje romský zpěv, tanec a romskou hudbu, chtějí tak mezi neromskou většinou popularizovat romský folklor.

První akce, součást projektu, se uskutečnila 10. září v Dětském domově (Revoluční 56, příspěvková organizace v Novém Jičíně).

Nejdřív jsme dětem vyprávěli o historii Romů, jejich tradicích a zvycích. Poté jsme je naučili sborové písně „Na řunav“, „Hej Romalé“, do kterých účastníci dali celé srdce. Předvedli jsme, jak vypadají naše tradiční romské, ale i rumunské a maďarské tance, a vysvětlili

dětem jejich základní kroky. Pro děti jsme zakoupili občerstvení, dostaly k nahlédnutí noviny Romano hangos a časopis Kereka, které jsme jim na památku zanechali. Workshop se velmi vydařil a děti do

toho dali všechno. Věříme, že jsme jim z našeho projektu předali to nejdůležitější, předali jsme jim sami sebe. Naši akce se vydařila díky podpoře programu Make a Connection, tj. společného programu Nadace rozvoje občanské společnosti a společnosti Nokia.

V akci Dotek romské hudby budeme pokračovat v centru Avarde ve Valašském Meziříčí a 29. října v kopřivnickém Klubu Kamarád.

NOVÝ JIČÍN – O projektos Čalavipen romane bařavibnastar kerren pandž pheňa Kačovo.

Džene khatar bařavibengero the khelibengero suboris Cikne čhave khatar Nový Jičín. Andro kada projektos ehin thodo romano giľavipen, kheliben the bařaviben.

Le projektoha kamas le dženenge te sikhavel amaro romano folkloris, kamas te kerel feder dikhiben pro Roma. Pařas, hoj amaro projektos „Čalavipen romane bařavipnastar“ perela le dženege andro jilo. Ačhola andre leste leperiben, hoj Tumen vareso řukar amendar diňam.

Peršo džives, kana chudľam avri te kerel amaro projektos, ehas 10. 9. andro Čhavorengero kher (Revoluční 56, příspěvkovo organizacija andro Nový Jičín). Sar ehas 18:00 ora, ta chudľam te vakerel pal amaro projektos. Anglunes le čhavoreng phendžam varesave lava pal e historia le Romenge, pal o tradiciji. Pal kada le čhavoren chudľam te sikhavel jekhetano giľi „Na řunav“, „Hej Romalé“. Pal e varesavi minutka pes savore čhavore andre prithode the

dine andre o jilo. Sikhadžam lenge romane, tradične, rumunske, he maďarske khelibena. Le čhavoreng cindžam varesavo chaben, ehas len možnosť te peginel o Romano hangos the e Kereka, save lenge pre pamatka mukhľam. O Workshopos pes but avri kerdžas, o čhavore andre leste dine sa. Pařas, hoj lenge khatar amaro projektos diňam koda najbareder, diňam len amendar savoro.

Kaľa buťi ehas podporimen khatar o programas „Make a Connection“ – jekhetano programas Nadace pre rozvojis dženeskro spoločnosť, he Nokia“. Aver realizimen akciju Čalavipen romane bařavipnastar pes kerla avri 5. 10. andro centrum Avarde ko Valmezos, the 29.10. andro klub Kamarád ke Kopřivnica. **Veronika Kačová**

co na to naši čtenáři?

Z reakcí na www.romea.cz na anketu Můžete porovnat vztah k Romům v cizině se vztahem k Romům v ČR? (RH 14-2010):

Turecko a arabské země mají trochu odlišnou kulturu od té evropské, tam se ztratí cokoliv, stejně jako v v Americe, ale co Británie, Francie, Itálie, Dánsko, Belgie, Slovensko, Maďarsko, Finsko? Německo má problém spíš s Turky, němečtí Sinti jsou přece jen mnohem víc integrovaní do společnosti než ostatní Romové.

M., Praha

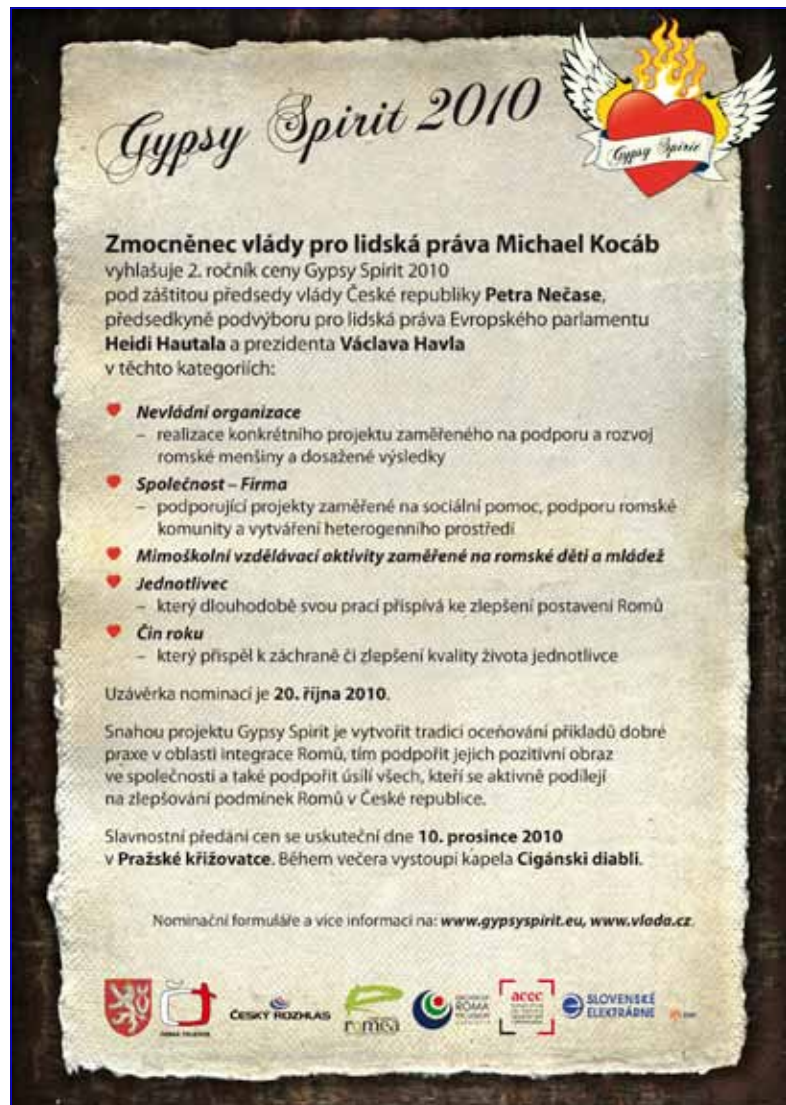
Rasismus v ČR dělají převážně média, jako je stránka idnes.cz, která šíří rasismus a xenofobii do společnosti, až je to někdy nechutné. U komentářů ke každému článku, který se týká Romů, se sejdou diskutující, kteří tak chtějí navázat xenofobní a rasistické kontakty a ukázat tak, že většina Čechů má jedno společné. Je to pravděpodobně nějaká neonacistická organizace, která takto svolává pomocí internetu či sms své kumpány k psaní urážlivých a rasistických komentářů vždy k danému tématu.

xx, Mnichov

O světě a podsvětí

Výtvarník Ján Oláh-Širo pochází ze slovenské Detvy. Potenciální kupce svých kreseb, případně jejich zveřejnění v časopisech a, jinde autor velmi uvítá. Ze sbírek Muzea romské kultury Brno.

Karvinský rapový útok!

Před několika lety se v Česku projevil velký hip-hopový BOOM. Všichni teenageři začali nosit XXL oblečení, poslouchat rap a někteří dokonce i rapovat. Od té doby bublina splaskla, a tak se oddělil plevel od úrody. Proto jsme se rozhodli, že vám představíme ty opravdové, kteří nezměnili kabát, když hip hop přestal být už opět méně zajímavý pro rádia.

Následující jména pocházejí ze severní Moravy, přímo z Karviné. Určitě jste o některých již slyšeli nebo je dokonce dobře znáte. Pojďme si je představit!

Prvním je karvinský odchovanec Lukrecius Chang, který se rapu věnuje od roku 1998 a podílel se i na legendárních kompilacích Rhymest Street Squad.

Dalším přírůstkem je polsky rapující Danny, kterému v žilách proudí polská krev. Jak je to možné, když bydlí odjakživa v Česku? To se dozvíte níže.

Třetím reprezentantem je Pavel Baar a.k.a. NgZ a.k.a. 3v1 (zpěvák, raper, producent). Slyšet jste ho mohli na významné kompilaci H.P.T.N., která vyšla pod hlavičkou BiggBoss Labelu.

A nakonec jeden velký originál jménem RMan! Tento syrový raper se objevil na albu 6ka v roce 2004 a již v té době bylo všem jasné, že se ještě mají na co těšit. A také se tak stalo!

Kdo ty jsi? Kdo tě zná?

Někteří se můžete ptát, kdo je a co tady chce? O kom je řeč? Přece o karvinském raperovi, který si říká Lukrecius Chang a.k.a. Kendziro Sanga.

Na otázku „Kdo ty jsi?“ jsme si už částečně odpověděli. Jak jsem již zmínil, je to raper, který minulý rok na podzim vydal své debutové album Jedinečný, na kterém hostovali např.: Hugo Toxxem (SuperCrooo/ BiggBoss), Pavel Baar, RMan, Danny a další. Momentálně Chang začal pracovat na svém druhém albu, které ponese název Jedinečný vol. 2. Tohoto Karviňáka jste mohli vidět i v prvním českém celovečerním dokumentu o hip hopu, jenž se jmenoval Česká RAPublika. A nedávno si zahrál v dalším dokumentu, který pojednává o lichvě. Nastínil v něm situaci, jak to vypadá s vymáháním dluhů v ulicích Karviné. Snímek Šitkredit má na starosti Martin Řezníček.

Tímto jsme si odpověděli na další otázku „Kdo tě zná?“ Teď už zbývá jenom zjistit, co Chang ještě chce? Jelikož toho má za sebou hodně a hlavně má co nabídnout, tak by chtěl vystupovat se svou Jedinečnou show na akcích. Kromě

rapu předvádí i tanec propojený s vysokými kopačkami, jelikož se od raného dětství věnuje aktivně bojovým sportům.

Poznejte sílu menšiny!

„To sila mniejszości...“ (síla menšiny) – tato tři slova prezentuje další karvinský rodák Danny, který rapuje polsky. Ptáte se proč, když bydlí v Česku? Jak sám vysvětluje, o Slezsko se vedly kdysi spory, komu bude patřit. Nárok si dělala jak polská, tak česká strana. Česko nakonec vyhrálo, ale Poláci, kteří tady bydleli, tak tady také zůstali. A odtud pochází jeho polské kořeny.

Danny se rapu nevěnuje tak dlouho jako např. Chang, ale také už jako malý kluk zkoušel první rýmy. Zlom ale přišel v roce 2008, kdy poprvé nahrával v profesionálním domácím studiu u Pavla Baara. Ve stejném roce vznikla i první spolupráce mezi Dannym a Changem v podobě songu „Dlaczego wszyscy milczą?“ (Proč všichni mlčí?), který se objevil dokonce na dvou kompilacích.

Momentálně tento dvacetiletý raper pracuje na svém debutovém albu *To sila mniejszości...*, které bude venku na jaře roku 2011.

K dalším jeho koníčkům patří psaní článku o hip hopu, proto je také momentálně šéfredaktorem hip hopového magazínu BigUp.cz.

Nedoceněný talent jménem Pavel Baar...

Dalším z pomyslné fantastické čtyřky je talentovaný zpěvák, raper a producent – Pavel Baar! Objevil se na jedné z nejvýznamnější kom-

pilací H.P.T.N., jejíž autorem byl známý DJ Mike Trafik (PSH/ BiggBoss). Měli jste možnost ho slyšet v refrénu v songu Pervitin, Herák, Toluen & Pivo s Hugo Toxxem (SuperCrooo/ BiggBoss). Přestože má za sebou hodně úspěchů, připadá mi jako nedoceněný talent, ale pevně věřím, že o něm ještě hodně uslyšíme.

Od března tohoto roku nahrává spolu s RManem desku Zrcadla, která se už blíží do cíle. A rozhodně se na ni můžete ještě tento rok těšit. Deska se bude hodně odlišovat od ostatních celkových pojetím. Pavlův zpěv a RManův rap vás posune na další level.

Dávka syrového rapu!

Posledním představitelem je již zmiňovaný RMan. Co bych vám o něm řekl? Tento živel je jedním z mála opravdových MCs! Na internetu ho nenajdete, protože rap pro něj neznamena mít internetovou „slávu“.

RMan se dostane do vašich uší, i kdyby jste byli hlší. A jak je to možné? Je to dávka jeho syrového rapu ve spojení s příběhy v textech, které člověka donutí poslouchat jeho rap od první do poslední vteřiny.

Jak jste se už dočetli výše, pracuje s Pavlem na jejich společném albu Zrcadla, které nahrávají i karvinského mistra zvuku DiGaZe. Na Zrcadle budete mít možnost také slyšet i legendy karvinského rapu.

Karvinská spojka ve tvém městě!

Ve zkratce jsme si představili čtyři zástupce karvinského rapu, kteří nejsou jenom studiovými rapery, ale dokážou rozpoutat doslova peklo na pódiu a předvést tak svou show plnou energie!

Pokud se najde mezi vámi zájemce o jejich show ve vašem městě, tak rozhodně neváhejte a ihned je kontaktujte na: absolutixtc@gmail.com.

Za bezkonkurenční cenu se můžete těšit na nezapomenutelnou show. Máte možnost si také vybrat, zda pozvete všechny a zaručíte si tak několikahodinovou show, nebo pozvete jenom jednotlivé umělce.

Text a foto: Danny Kručina
Hudebník a publicista, Karviná.

Lad'a Gažiová: Nemám ráda nálepku romské umělkyně

Lad'a Gažiová je jednou z nejvýraznějších mladých vizuálních umělkýň na současné česko-slovenské scéně. Právě její výtvarná technika, sprej na plátně, ji činí na domácím poli výjimečnou. Výstudovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze v konceptuálním a intermediálním ateliéru Jiřího Davida. I přesto, že je jí dvacet osm let, byla její tvorba ověřena již několika významnými úspěchy a oceněními. Lad'a Gažiová současně hojně vystavuje v České republice i v zahraničí.

Z Košic do Prahy

Lad'a se narodila roku 1981 do slovensko-romské rodiny ve slovenské Spišské Nové Vsi, kde vychodila základní školu. Pokračovala studiem tvorby keramiky a porcelánu na Střední umělecké škole v Košicích. Keramika ani porcelán ale její potřeby neuspokojily, a proto pokračovala studiem malby na košické vysoké škole. Již od malička toužila ze Slovenska odjet a studovat v cizině. Útočištěm se jí stala Praha, kam se jí v průběhu košického studia naskytla příležitost odjet na stáž na AVU, odkud po roce přešla na další stáž do ateliéru veřejně známého umělce Jiřího Davida, který se proslavil zejména instalací neonového srdce nad Pražským hradem. V ateliéru výtvarníka Davida už zůstala a své studium v něm po čtyřech letech dokončila.

Praha jí vedle vzdělání poskytla i potřebné umělecké zázemí, které spočívá převážně v živějším kulturním životě a tudíž i ve více příležitostech seznámit se s díly dalších autorů: „Vedle vyšší centralizace dění v Praze v rámci Československa se tu kladou i vyšší nároky na studenty uměleckých škol. Proto jsem sem také chtěla jít. Zpočátku to pro mě bylo celkem tvrdé, ale určitě se to vyplatilo,“ vysvětluje Lad'a pohnutky pro odchod ze Slovenska.

Nově nabyté romství

Praha Ladě vedle pružnějšího kulturního života nabídla i potřebný odstup od rasistického smýšlení obyvatel v místě jejího bydliště. „Ze Spišské jsem chtěla odejít i z rasových důvodů, protože mi hodně vadilo, jak tam lidé o těchto věcech přemýšlejí. V Košicích už to bylo lepší, ale pořád to ještě nebylo ono,“ popisuje své pocity.

Rodiče Ladě o romském původu jejího otce záměrně neřekli, aby ji před projevy rasové nesnášenlivosti ochránili. Přesto ale Lad'a narazila už po nástupu do základní školy, kde ji ostatní děti začaly nadávat do špinavých Cikánek, protože měla tmavší pleť než děti ostatní. „Po té první události jsem běžela domů a hned jsem se našich ptala, jak to je. Až tehdy jsem se dozvěděla, že jsem Romka.“

Lad'a se s nově nabytým romstvím vyrovnávala velmi těžce: „Hrozně jsem se za to styděla. Měla jsem s tím velký problém. Měla jsem velké pocity méněcennosti a celkově to bylo hodně nepříjemné. Trvalo to dost dlouho,“ vzpomíná s rozpaky na školní léta. Se svou novou identitou se vypořádala až v Praze na vysoké škole. Pomohla jí zejména mladá umělkyně Tamara Moyzes. Ta ji odkázala na občanské sdružení Romea, které na poli romského dění působí. Lad'a následně začala s několika romskými sdruženími spolupracovat. „Díky těmto organizacím se mi začaly otevírat oči a já jsem si začala uvědomovat, že vůbec o nic nejde.“

Od Romů po Čečence

Lad'a Gažiová se ve své tvorbě věnuje různým sociálním tématům. Sama je dělí do jednotlivých období. Jedno z nich se například zabývalo problematickými vztahy mezi Ruskem a Čečenskem. Následovalo období romských témat, během nichž čerpala hodně sama ze sebe: „Souviselo to hodně se mnou. V té době jsem o sobě hodně přemýšlela. Začala jsem také hodně dohledávat a zjišťovat si informace o romské historii.“ Na obrazech Ladi Gažiové se často setkáme se stavy bez-

naděje a sebevraždou. Ve své diplomové práci se naopak zabývala problematikou života v exilu.

I když je Lad'a úspěšnou mladou umělkyní, její obrazy úplně neoslovují nejbližší příbuzné. Části rodiny například své práce ještě neukázala, protože se obává, že by se jim pro jejich poměrně negativní náměty nelíbily. Přesto jí ale celá rodina moc fandí a sleduje Lad'in úspěch s radostí. Obecně jsou ale témata její tvorby z obrazů poměrně čitelná a tudíž svou srozumitelností dostupná i lidem bez uměleckého vzdělání.

Od porcelánu ke spreji

Lad'a Gažiová při své tvorbě používá poměrně neobvyklou techniku. Klasické štětce vyměnila za spreje, kterými přes předem připravené papírové šablony vytváří barevné ornamenty přímo na plátno. K této technice se nedostala přes nelegální sprejování venkovních prostor, ale přímo při výuce na vysoké škole, kde si jednotlivé techniky výtvarného projevu vyzkoušela. Doposud se věnovala převážně velkoformátovým pracím. S menšími rozměry obrazů začala až v poslední době.

V následujícím období by chtěla vyzkoušet i jiné techniky. Jedním z důvodů může být i zdravotní aspekt, jelikož jsou spreje poměrně toxické. I přesto, že Lad'a pracuje s ochrannou maskou, je několika-hodinová práce v uzavřeném prostoru neúnosná. To s sebou nese i četná zdravotní rizika. Proto se pravděpodobně částečně vrátí ke klasické malbě štětcem nebo ke speciální stříkací pistoli.

Recept na úspěch?

Pokud se většina současných mladých absolventů uměleckých škol chce ve svém oboru žít, bude pravděpodobně velice často řešit existenční problémy. Řada z nich proto umělcem na plný úvazek být nemůže, a proto jistotu práce a příjmu finančních prostředků hledá někde jinde. Lad'a Gažiová je jedním z mála šťastlivců, kterým se obživá jejich řemeslem daří. Je čím dál více oslovanou umělkyní pro realizaci výstav v Čechách i v zahraničí, a také roste zájem o její obrazy. Může si proto dovolit i svůj skromný ateliér nedaleko Staroměstského náměstí v Praze, kde její díla vznikají.

Cesta za úspěchem i v případě Ladi Gažiové nebyla jednoduchá. Musela na sobě tvrdě pracovat a své vlastní práci především důvěřovat. Vedle toho musela například opustit i přátele a rodinu, která dodnes žije na Slovensku. Ovoce začala sklízet již po roce 2005, kdy se objevila její první větší autorská výstava. V roce 2007 následovalo mezinárodní ocenění The Sovereign

European Art Prize v Londýně a o rok později česká Cena kritiky.

Romka jako značka

S rostoucím zájmem o minoritní umění i zde nastává otázka, nakolik může Lad'a být za svůj úspěch zavazaná své často přiřazované nálepce romské umělkyně. Ladě se škatulkování její vlastní osoby na základě etnické příslušnosti nelíbí. Měla s ním, jak sama uvádí, v minulosti problém a brala ho spíše jako nevýhodu. Sama se nepovažuje ani za Romku, ani za Slovenku. Pokud by se měla nějak společensky zařadit, zvolila by kategorii umělkyně bez jakýchkoliv přílastků na základě národnosti a občanství. „Nálepka romské umělkyně mi k úspěchu výrazně nepomáhá. Je to zbytečné vymezování se na poli umění, kde to není úplně relevantní. Na poli vysokého umění to nikoho nezajímá, ani nejsou ochotní se tím zabývat. Takže to vyčleňování se do škatulky romské umělkyně může být spíš na škodu,“ říká Gažiová.

Lad'a zpočátku své kariéry o romství nechtěla vůbec hovořit. V současné době se ale k této problematice staví trochu jinak. Pokud může její nálepka romské umělkyně pomoci celkovému vnímání Romů jako lidí, kteří mohou ve

svém životě něčeho dosáhnout, a současně romskou mládež k něčemu například motivovat, tak tuto nálepku ráda přijme.

A co dál?

Vypadá to, že má Lad'a dobře našlápnuto. Je si přesto sama dobře vědomá, jak může být úspěch pomíjivý a dočasný. Pro udržení své pozice je podle ní důležité přicházet stále s něčím novým.

Každý umělec asi žije v neustálé nejistotě, co bude příští den nebo rok. I Lad'a má své vlastní obavy, které se její tvorby týkají: „Já osobně mám strach z manýry. Mám strach z toho, aby se ze mě nestala ta umělkyně, která bude bez nějakého většího uvažování malovat jeden obraz za druhým. Potom bych sice možná byla úspěšná a prodávaná, ale ty samotné obrazy by byly dávno prázdné. Z toho mám strach. Tam bych se nechtěla dopracovat.“

A čeho si Lad'a na člověku nejvíce váží? „Na obyčejném člověku si vážím moudrosti a charakternosti. To jsou pro mě asi nejdůležitější věci. Umělce si vážím, když mohu jeho práci věřit.“

Text a foto: Lukáš Houdek

Psáno pro Romea a Romano hangos.

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na říjen 2010

NOVINKA: OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17⁰⁰)

3. 10. neděle

Vstup do všech výstavních prostor ZDARMA.

Výstavy:

Bylo, nebylo...; Kaj sas, kaj nasas, guleja bachta-leja... Svět romských pohádek – ze sbírek Mileny Hübschmannové • Výstava potrvá do 20. 3. 2011

Žil jeden Rom. A ten Rom měl tolik dětí, jako je na nebi hvězd... Výstava zavede návštěvníky do světa romských pohádek. Díky nahrávkám a zápisům přední české romistky doc. PhDr. Mileny Hübschmannové (1933–2005) se podařilo zrekonstruovat dávné vypravěčské umění Romů v Česku a na Slovensku.

D/ROMové. Fotografie Lukáše Houdka • Výstava potrvá do 19. 11. 2010

Výstava dokumentárních fotografií ze severní Indie mapující život kasty šilpkar ze skupiny dómů, ze které s největší pravděpodobností pocházejí Romové. Lukáš Houdek je studentem semináře romistiky FF UK. Pravidelně se účastní jazykových a sociálně- a kulturně-antropologických výzkumů v romských komunitách v České republice i v zahraničí.

Stálá expozice

Příběh Romů (etapa 1939–2005).

Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

Akce pro veřejnost:

Přednáška z cyklu Kdo jsou Romové • 12. 10. od 17⁰⁰ v prostorách Knihovny Jiřího Mahena (Kobližná 4) Romská ústní lidová slovesnost a počátky romské literatury. Vstup ZDARMA.

Nedělní dílna pro rodiny s dětmi • 17. 10. od 15⁰⁰

Bylo, nebylo... Dílna na motivy probíhající výstavy o romských pohádkách. Vstup ZDARMA.

Pohádkový strom • 21. 10. od 10⁰⁰

Tvůrčí dílna pro školní skupiny. Dílna navazuje na výstavu Bylo, nebylo... Děti se seznámí se světem romských pohádek a poté vytvoří vlastní pohádkový strom. Účast je nutné rezervovat na lektor@rommuz.cz.

Z lesa do lesa a zase zpátky I • 21. 10. od 16³⁰

Tvůrčí dílna pro děti zaměřená na výrobu ručního papíru.

Lektorka: Radka Zábojová, Marie Hanzelková. Maximální kapacita dílny: 20 dětí.

Akce je součástí festivalu Pod jednou korunou aneb Brněnský týden pro stromy. Vstup ZDARMA.

Kurzy romštiny

Od 13. 9. probíhají v muzeu kurzy romštiny pro začátečníky a mírně pokročilé. Více informací na www.rommuz.cz.

Zveme Vás opět do kavárny

!BENG!

v brněnském Muzeu romské kultury.

Otevírací doba

Po–Čt: 11⁰⁰–22⁰⁰

Pá: 11⁰⁰–19⁰⁰

Hudební akce, které pravidelně pořádáme, najdete na webových stránkách Muzea romské kultury www.rommuz.cz.

Přijďte posedět u příjemné kávy, piva nebo medovíku a vychutnejte si jedinečnou atmosféru.

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2010 činí 240 Kč.

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

